

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันสถานการณ์โลกมีการเปลี่ยนแปลงมากในระยะเวลาอันรวดเร็ว อาจกล่าวได้ว่าเวลานี้โลกเหลือเพียงชั่วเดี๋ยวคือชั่วเสรีนิยม หรือทุนนิยม หรือบริโภคนิยม แล้วแต่จะเรียกชื่อกัน ซึ่งในโลกทุนนิยมนี้ประเทศต่างๆ มุ่งแสวงหาความเจริญเติบโต ทางด้านเศรษฐกิจเป็นที่ตั้ง สำหรับประเทศไทย ตั้งแต่มีแผนพัฒนาฉบับแรกในปี พ.ศ. 2504 ได้มีการพัฒนาตามรูปแบบของทุนนิยมเช่นกันคือ มุ่งเน้นสร้างควมร่ำรวยทางด้าน เศรษฐกิจ ซึ่งก็ได้มีการพัฒนาให้เจริญเติบโตขึ้นจริง แต่เป็นการเจริญเติบโตที่ต้องแลกกับการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลายไปจำนวนมาก จะเห็นว่าความเจริญเติบโตซึ่ง ได้จากการพัฒนาตามแผนพัฒนาประเทศ ตั้งแต่ฉบับแรกจนถึงปัจจุบัน ได้ก่อให้เกิดวิกฤต เศรษฐกิจของประเทศมาแล้วหลายครั้ง ทั้งนี้เป็นเพราะการเจริญเติบโตของประเทศไทย อยู่บนพื้นฐานที่ยังไม่มีความพร้อม กล่าวคือ ประเทศไทยได้ย่างก้าวเข้าสู่การพัฒนาโดยที่ ไม่ได้คำนึงถึงฐานรากของประเทศ ซึ่งมีฐานในภาคเกษตรกรรม แต่กลับมุ่งไปสู่การเป็น ประเทศอุตสาหกรรมที่มีฐานการลงทุนไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเงินทุน เทคโนโลยี หรือ กำลังคนที่เป็นผู้บริหารหรือผู้ชำนาญการยังคงต้องพึ่งพาประเทศอื่น ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ทรงมีรับสั่งเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงว่า การพัฒนาบ้านเมืองเหมือนการสร้างบ้าน เวลาที่มีการสร้างบ้าน สิ่งแรกที่ต้องทำคือ วางรากฐานฝังเสาเข็ม และเสาเข็มแต่ละต้นจะถูกค้ำจนแน่นแล้วว่าต้องแบกรับน้ำหนัก เท่าใด แล้วจึงสร้างบ้าน แน่แน่นอนว่าเสาเข็มวางไว้สำหรับบ้านสองชั้นก็จะแบกรับน้ำหนัก ได้แค่บ้านสองชั้นเท่านั้น การพัฒนาประเทศก็เช่นกัน (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2550, หน้า 12)

ในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ถึง ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) สังคมไทยได้เผชิญเหตุหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางในทุกระดับตั้งแต่ระดับปัจเจกชน ครอบครัว ชุมชน สังคม ตลอดจนจนถึงระดับประเทศ ซึ่งได้มีส่วนเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทย สามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคงท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว และในระยะ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ทุกภาคส่วนในสังคมไทยได้เห็นพ้องร่วมกันน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งให้เกิดภูมิคุ้มกันและมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสมเพื่อให้เกิดการพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน ทั้งในระดับชุมชน ระดับภาค และระดับประเทศในทุกขั้นตอนของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ รวมทั้งร่วมกันจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ เพื่อมุ่งสู่ “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 จึงเป็นการนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่ พร้อมทั้งเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศ ให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากร และได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรม รวมทั้งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ บนพื้นฐานการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ภายใต้หลักการพัฒนาพื้นที่ภาคธุรกิจ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมไทย ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555, คำนำ)

กระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานหลักในการพัฒนาคนและสร้างเยาวชนให้มีคุณภาพของประเทศได้ตระหนักและเห็นคุณค่าในภารกิจดังกล่าว จึงมีนโยบายที่จะเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง โดยอันเชิญมาให้เป็นหลักในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพสามารถพึ่งพาตนเองได้ เกิดความพอมีพอกิน พอมีพอใช้ โดยใช้หลักความพอประมาณ การคำนึงถึงความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และมีคุณธรรมเป็นกรอบในการดำรงชีวิต และเป็นพลเมืองที่ดีของชาติด้วยการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมและปลูกฝังปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการดำรงชีวิต ตลอดจนนำไปสู่การปรับแนวทางการพัฒนาให้อยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการกำหนดนโยบาย

ด้านการศึกษา โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา สถานบันครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนา ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างสมดุลและยั่งยืน กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้มุ่งพัฒนาสถานศึกษาในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลสู่การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เรียน ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยกำหนดเป็นโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (ศูนย์ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 1 – 2) มาเป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติในการทำงานและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นำมาสู่การขับเคลื่อน “สถานศึกษาพอเพียง” ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 ที่มุ่งให้เกิดการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่ทุกกิจกรรมในสถานศึกษา โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้นำนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ มาจัดทำยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา พ.ศ. 2554 – พ.ศ. 2556 ซึ่งกำหนดเป้าหมายให้มีการพัฒนาและขยายผลให้ได้จำนวน 9,999 แห่ง และสามารถเป็นสถานศึกษาที่เป็นแบบอย่างในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหรือที่รู้จักกันในชื่อ “สถานศึกษาพอเพียง” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554, หน้า 1)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ได้ดำเนินการประเมินโรงเรียนที่เข้าร่วมที่เป็นแบบอย่างในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ตามเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2555 – พ.ศ.2558 โดยมีโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์การดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงทั้งสิ้น จำนวน 152 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษาและขยายโอกาสทางการศึกษา โดยจำแนกเป็นโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์การดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนมเขต 1 จำนวน 82 โรงเรียน และโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์การดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนมเขต 2 จำนวน 70 โรงเรียน โดยจากผลสรุปการประเมินสถานศึกษาการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในปี พ.ศ. 2558 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

พบว่า สถานศึกษาแต่ละแห่งก็ล้วนแต่มีอุปสรรคและปัญหาที่เกิดขึ้นแต่ละบริบท ในด้านต่างๆ 5 ด้านตามเกณฑ์การประเมินสถานศึกษาพอเพียง (สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2, 2558, หน้า 2 - 3) คือ ด้านการบริหารจัดการ สถานศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ส่วนน้อยยังไม่เข้าใจในหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงและไม่ศึกษาในรายละเอียด เช่น เข้าใจว่าสถานศึกษาพอเพียง โรงเรียนจะต้องมีสระน้ำ มีการเลี้ยงสัตว์หรือปลูกพืชผักสวนครัวทางการเกษตรเท่านั้น ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โรงเรียนที่เตรียมเข้ารับการประเมิน ทุกโรงเรียนจะมีหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แต่ยังไม่ครอบคลุม ทุกระดับชั้นเรียน และมีการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่กลุ่มสาระ การเรียนรู้ต่างๆ ยังไม่ทั่วถึง ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนที่เตรียมเข้ารับ การประเมินส่วนน้อยยังขาดการจัดกิจกรรมแนะแนวให้ผู้เรียนได้รู้จักการวางแผนชีวิตของ ตนเองและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาตนเองได้ อย่างสอดคล้องตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการพัฒนาบุคลากรของ สถานศึกษา โรงเรียนที่เตรียมเข้ารับการประเมินในสังกัด มีการส่งเสริมหรือเตรียม บุคลากรเข้ารับการอบรมหรือส่งเสริมให้มีการศึกษาดูงานจากโรงเรียนหรือหน่วยงาน ที่ประสบความสำเร็จ เพื่อบริการประเมินมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 - พ.ศ. 2558 โดยทุก โรงเรียนจะมีการแต่งตั้งบุคลากรผู้รับผิดชอบไว้เพื่อดำเนินการโดยตรง เมื่อมีการโยกย้าย ข้าราชการหรือบุคลากรผู้รับผิดชอบโครงการ จึงทำให้การดำเนินงานตามโครงการปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงขาดการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และด้านผลลัพธ์ ภาพความสำเร็จ ในส่วนของผู้บริหารโรงเรียนที่มีการศึกษาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจนเข้าใจแล้ว ก็จะมาสู่การปฏิบัติเตรียมรับการประเมินในการผ่านเกณฑ์การประเมินเป็นส่วนใหญ่ ส่วนในด้านครูผู้สอนหรือบุคลากรของสถานศึกษาที่มีความเข้าใจ จากการสัมภาษณ์ของ คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ก็จะนำเข้าสู่ กิจกรรมหรือโครงการสู่การปฏิบัติไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ก็จะผ่านเกณฑ์การประเมินทุก โรงเรียน และในส่วนของผู้เรียนนั้นจะมีความรู้ความเข้าใจตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงของแต่ละระดับชั้นของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินอยู่ในเกณฑ์ร้อยละ 80 ที่ตอบได้ ชัดเจนเป็นระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-3

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียง และเล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการ เรียนการสอนและการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ว่าเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืน และนำ ผลจากการศึกษาที่เก็บรวบรวมข้อมูล มาเป็นแนวทางในการยกระดับประสิทธิภาพให้ สอดคล้องกับเกณฑ์การดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงต่อไป

คำถามการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม อยู่ในระดับใด
2. ประสิทธิภาพการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียง ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดนครพนม แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
3. ประสิทธิภาพการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียง จำแนกตามขนาดของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
4. ประสิทธิภาพการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียง จำแนกตามสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
5. แนวทางที่เหมาะสมในการยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงาน สถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียง ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม

3. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียง
จำแนกตามขนาดของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัด
นครพนม

4. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียง
จำแนกตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม

5. เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการยกระดับประสิทธิผลการดำเนินงาน
สถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม

สมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ประสิทธิผลการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม อยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิผลการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียง จำแนกตามความคิดเห็น
ของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ในจังหวัดนครพนม มีความแตกต่างกัน

3. ประสิทธิผลการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียง จำแนกตามขนาดของ
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม
มีความแตกต่างกัน

4. ประสิทธิผลการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียง จำแนกตาม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม มีความแตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความสำคัญของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับประสิทธิผลการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม

2. ได้ข้อมูลประสิทธิผลการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหาร

และครูผู้สอน ขนาดของโรงเรียน และตามโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม

3. ผู้บริหารโรงเรียนนำแนวทางจากการศึกษาประสิทธิผลการดำเนินงาน
สถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม
ไปใช้ในการพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดียิ่งขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยประสิทธิผลการดำเนินงาน
สถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม
ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยประสิทธิผลการ
ดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียง ตามคู่มือประเมินและเกณฑ์คุณภาพสถานศึกษาแบบอย่าง
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
(สถานศึกษาพอเพียง) ปี พุทธศักราช 2554 (ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง, สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ, 2555, หน้า 1 – 50)

1. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา
2. ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
4. ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา
5. ด้านผลลัพธ์ / ภาพความสำเร็จ

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและและครูผู้สอนจาก 152
โรงเรียน ที่ผ่านเกณฑ์การดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ปีการศึกษา 2560 จำนวน 2,042 คน จำแนก
เป็น ผู้บริหารจำนวน 152 คน และครูผู้สอนจำนวน 1,890 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและและครูผู้สอน จาก 76 โรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์การดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ปีการศึกษา 2560 จำนวน 324 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 76 คน และครูผู้สอนจำนวน 248 คนโดยใช้ตาราง ของ Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, หน้า 43) และใช้วิธีการสุ่มแบบ หลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็นดังนี้

3.1.1 สถานภาพการดำรงตำแหน่ง จำแนกเป็น

3.1.1.1 ผู้บริหารโรงเรียน

3.1.1.2 ครูผู้สอน

3.1.2 ขนาดของโรงเรียน จำแนกเป็น

3.1.2.1 โรงเรียนขนาดเล็ก

3.1.2.2 โรงเรียนขนาดกลาง

3.1.2.3 โรงเรียนขนาดใหญ่

3.1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม

3.1.3.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

3.1.3.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

3.2.1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา

3.2.2 ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

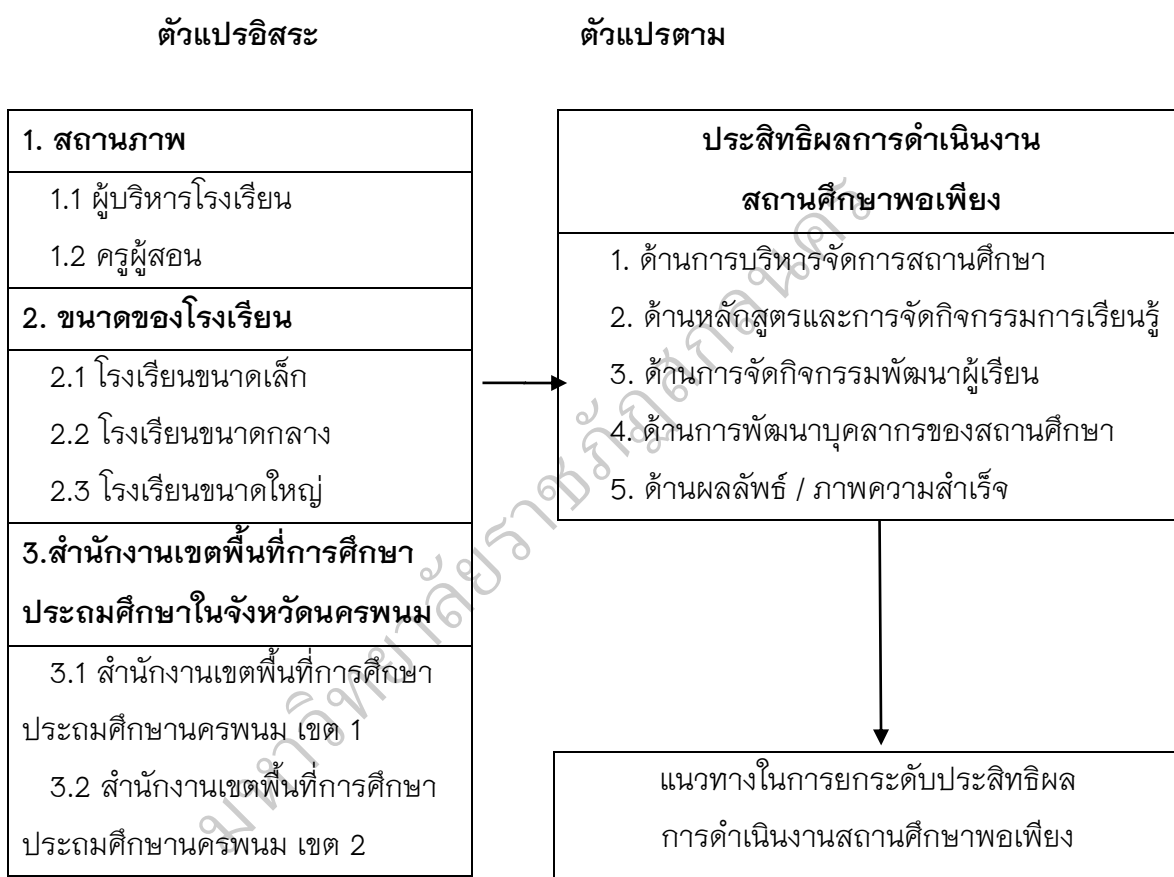
3.2.3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3.2.4 ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา

3.2.5 ด้านผลลัพธ์ / ภาวะความสำเร็จ

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ทำการสรุปกรอบแนวคิดการวิจัยประสิทธิผลการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษาประสิทธิผลการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนมครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดคำนิยามศัพท์เฉพาะ ไว้ดังนี้

1. สถานศึกษาพอเพียง หมายถึง สถานศึกษาทั่วไปที่ผ่านการประเมินสถานศึกษาพอเพียงซึ่งเป็นแบบอย่างในกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามเกณฑ์การประเมินสถานศึกษาพอเพียงของกระทรวงศึกษาธิการ

2. ประสิทธิภาพ หมายถึง ผลสำเร็จของโรงเรียนประถมศึกษาที่ผ่านการปฏิบัติงานตามเกณฑ์การดำเนินงานตามโครงการสถานศึกษาพอเพียง ที่สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนและการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อประเมินระดับคุณภาพการปฏิบัติงานของสถานศึกษา จำแนกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

2.1 ประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา หมายถึง การกำหนดขั้นตอน นโยบาย วิชาการ งบประมาณและบริหารทั่วไป เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีความรู้ ความเข้าใจ ร่วมมือกันดำเนินการจัดกิจกรรมตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

2.2 ประสิทธิภาพด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนนำความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการสู่การเรียนการสอนในชั้นเรียน มีการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยผู้บริหารมีการนิเทศ ติดตามผล และประเมินผลการดำเนินงานในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2.3 ประสิทธิภาพด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การดำเนินการในระบบแนะแนว ช่วยเหลือนักเรียน กิจกรรมนักเรียน กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เพื่อสนับสนุนในการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

2.4 ประสิทธิภาพด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา หมายถึง การพัฒนาบุคลากรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การติดตามและขยายผล ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมการดำเนินงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

2.5 ประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ / ภาพความสำเร็จ หมายถึง การสร้างความเข้าใจและความร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ในการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

3. สถานภาพ หมายถึง การดำรงตำแหน่งของข้าราชการตามที่ได้รับบรรจุแต่งตั้ง หรือมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่แทนอย่างเป็นทางการ จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

3.1 ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา ที่ผ่านเกณฑ์การดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงในจังหวัดนครพนม

3.2 ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอน ในโรงเรียนประถมศึกษา ที่ผ่านเกณฑ์การดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงในจังหวัดนครพนม

4. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง ขนาดขององค์กรที่จัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาพุทธศักราช 2547 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 และ(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ขนาด ได้แก่

4.1 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 120 คน

4.2 โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนระหว่าง 121 – 300 คน

4.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่า 300 คน ขึ้นไป

5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม หมายถึง ระบบการจัดแบ่งเขตพื้นที่การศึกษา ที่จัดแบ่งโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจำแนกเป็น 2 เขต ดังนี้

5.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ประกอบด้วย อำเภอเมืองนครพนม อำเภอธาตุพนม อำเภอเรณูนคร อำเภอปลาปาก อำเภอนาแก และอำเภอดงหลวง

5.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ประกอบด้วย อำเภอศรีสงคราม อำเภอนาหว้า อำเภอนาทม อำเภอบ้านแพง อำเภอท่าอุเทน และอำเภอโพนสวรรค์

6. แนวทางที่เหมาะสมในการยกระดับประสิทธิผลการดำเนินงาน

สถานศึกษาพอเพียง หมายถึง วิธีการหรือแนวทางพัฒนาประสิทธิผลของการดำเนินงาน
สถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม
ในด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม โดยที่ผู้วิจัยร่างเป็นแนวทางในการยกระดับ
ประสิทธิผล แล้วนำแนวทางดังกล่าวไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน แล้วสรุป
เป็นความเรียง เพื่อนำเสนอเป็นแนวทางพัฒนาต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร